

TÁC ĐỘNG CỦA TRÍ TUỆ NHÂN TẠO ĐẾN PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY TRONG THỜI ĐẠI SỐ

Trần Thế Hiệp
Trường Cao đẳng Lào Cai

Tóm tắt: Sự phát triển mạnh mẽ của trí tuệ nhân tạo (AI) đang tạo ra những thay đổi sâu sắc trong lĩnh vực giáo dục, đặc biệt là phương pháp giảng dạy. Bài viết phân tích tác động của AI đến hoạt động dạy học, từ việc cá nhân hóa quá trình học tập, đổi mới phương pháp giảng dạy đến nâng cao hiệu quả quản lý lớp học. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất một số định hướng nhằm phát huy hiệu quả ứng dụng AI trong giảng dạy trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay.

Từ khóa: trí tuệ nhân tạo, phương pháp giảng dạy, chuyển đổi số, giáo dục.

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON TEACHING METHODS IN THE DIGITAL AGE

Abstract: The rapid development of artificial intelligence (AI) is creating profound changes in the field of education, especially in teaching methods. This article analyzes the impact of AI on teaching and learning activities, from personalizing the learning process and innovating teaching methods to improving classroom management efficiency. Based on this, the article proposes some directions to promote the effective application of AI in teaching in the context of current digital transformation.

Keywords: artificial intelligence, teaching methods, digital transformation.

Nhận bài: 03/03/2026

Phản biện: 23/03/2026

Duyệt đăng: 28/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư đang diễn ra mạnh mẽ, trí tuệ nhân tạo (Artificial Intelligence – AI) đã và đang trở thành một trong những công nghệ nền tảng, tạo ra những thay đổi sâu rộng trên mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, đặc biệt là trong giáo dục và đào tạo. Sự phát triển nhanh chóng của các công nghệ như học máy (machine learning), xử lý ngôn ngữ tự nhiên (NLP), dữ liệu lớn (big data) và các hệ thống học tập thông minh đã mở ra nhiều cơ hội mới trong việc nâng cao chất lượng dạy học, đồng thời đặt ra những yêu cầu cấp thiết về đổi mới phương pháp giảng dạy trong các cơ sở giáo dục.

Trong giáo dục truyền thống, phương pháp giảng dạy chủ yếu vẫn mang tính một chiều, lấy giảng viên làm trung tâm, với nội dung và tiến độ học tập tương đối đồng nhất cho mọi người học. Tuy nhiên, trong bối cảnh xã hội số, mô hình này dần bộc lộ những hạn chế như thiếu tính cá nhân hóa, chưa phát huy được tính chủ động, sáng tạo của người học, cũng như chưa tận dụng được các nguồn tài nguyên học tập phong phú trên nền tảng số. Chính vì vậy, việc ứng dụng AI vào giáo dục không chỉ là xu hướng tất yếu mà còn là giải pháp quan trọng nhằm khắc phục những hạn chế này.

Trí tuệ nhân tạo cho phép thu thập, phân tích và xử lý một lượng lớn dữ liệu học tập của người học

theo thời gian thực, từ đó đưa ra các gợi ý học tập phù hợp với năng lực, sở thích và tiến độ của từng cá nhân. Điều này tạo điều kiện thuận lợi để triển khai các mô hình dạy học hiện đại như dạy học cá thể hóa, học tập thích ứng (adaptive learning), lớp học đảo ngược và dạy học kết hợp. Đồng thời, AI còn hỗ trợ giảng viên trong nhiều hoạt động chuyên môn như thiết kế bài giảng, đánh giá kết quả học tập, quản lý lớp học và tương tác với sinh viên một cách hiệu quả hơn.

Bên cạnh những cơ hội, việc ứng dụng AI trong giảng dạy cũng đặt ra không ít thách thức. Đó là yêu cầu về năng lực công nghệ của giảng viên, vấn đề đạo đức trong sử dụng AI, nguy cơ lệ thuộc vào công nghệ, cũng như sự chênh lệch trong khả năng tiếp cận các điều kiện học tập số giữa các nhóm người học. Những vấn đề này đòi hỏi phải có cách tiếp cận toàn diện, kết hợp giữa đổi mới phương pháp giảng dạy với xây dựng chính sách và phát triển nguồn nhân lực phù hợp.

Xuất phát từ những lý do trên, việc nghiên cứu tác động của trí tuệ nhân tạo đến phương pháp giảng dạy trong thời đại số có ý nghĩa lý luận và thực tiễn quan trọng. Nghiên cứu không chỉ góp phần làm rõ vai trò của AI trong đổi mới giáo dục mà còn đề xuất các định hướng nhằm nâng cao hiệu quả ứng dụng công nghệ này trong hoạt động giảng dạy hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tác động của trí tuệ nhân tạo đến phương pháp giảng dạy

Sự phát triển của trí tuệ nhân tạo đã và đang tạo ra những biến đổi căn bản trong phương pháp giảng dạy, không chỉ ở cấp độ công cụ hỗ trợ mà còn làm thay đổi tư duy sư phạm và cách tiếp cận quá trình dạy học. Trước hết, AI góp phần thúc đẩy mạnh mẽ quá trình chuyển dịch từ mô hình dạy học truyền thống sang mô hình dạy học cá thể hóa. Thông qua khả năng thu thập và phân tích dữ liệu học tập theo thời gian thực, các hệ thống AI có thể nhận diện mức độ hiểu bài, phong cách học tập và nhu cầu riêng của từng người học. Trên cơ sở đó, nội dung giảng dạy, tốc độ truyền đạt và hình thức tổ chức hoạt động học tập được điều chỉnh linh hoạt, giúp tối ưu hóa quá trình tiếp thu kiến thức. Điều này không chỉ nâng cao hiệu quả học tập mà còn tạo điều kiện phát triển năng lực tự học và tư duy độc lập của người học.

Bên cạnh đó, AI còn thúc đẩy sự đổi mới sâu sắc trong cách tổ chức và triển khai hoạt động giảng dạy. Nếu như trước đây, lớp học chủ yếu diễn ra theo hình thức trực tiếp với vai trò trung tâm thuộc về giảng viên, thì hiện nay, với sự hỗ trợ của AI, các mô hình dạy học hiện đại như lớp học đảo ngược, dạy học kết hợp hay học tập dựa trên vấn đề ngày càng được áp dụng rộng rãi. AI cho phép tích hợp đa dạng các nguồn học liệu số, mô phỏng tình huống thực tiễn và tạo ra môi trường học tập tương tác cao, từ đó giúp người học không chỉ tiếp nhận kiến thức mà còn biết vận dụng vào giải quyết vấn đề. Nhờ đó, phương pháp giảng dạy chuyển dần từ truyền thụ kiến thức sang phát triển năng lực toàn diện cho người học.

Một tác động quan trọng khác của AI là làm thay đổi vai trò và chức năng của giảng viên trong quá trình dạy học. Trong môi trường giáo dục truyền thống, giảng viên thường giữ vai trò là nguồn cung cấp tri thức chính. Tuy nhiên, với sự hỗ trợ của AI, nguồn tri thức trở nên phong phú, đa chiều và dễ tiếp cận hơn bao giờ hết. Điều này khiến vai trò của giảng viên chuyển từ “người truyền đạt” sang “người thiết kế, tổ chức và định hướng học tập”. Giảng viên cần tập trung nhiều hơn vào việc xây dựng kịch bản dạy học, hướng dẫn người học khai thác thông tin,

phát triển tư duy phản biện và đánh giá hiệu quả học tập. Đồng thời, họ cũng phải nâng cao năng lực công nghệ để sử dụng hiệu quả các công cụ AI trong giảng dạy.

Ngoài ra, AI còn góp phần nâng cao hiệu quả quản lý và đánh giá trong quá trình dạy học. Các hệ thống chấm điểm tự động, phân tích dữ liệu học tập và dự báo kết quả học tập giúp giảng viên có cái nhìn toàn diện hơn về tiến trình học tập của người học. Nhờ đó, việc đánh giá không còn chỉ dừng lại ở kết quả cuối cùng mà được thực hiện liên tục, đa chiều và mang tính cá nhân hóa cao. Điều này phù hợp với xu hướng đổi mới kiểm tra, đánh giá theo hướng phát triển năng lực trong giáo dục hiện nay.

Tuy nhiên, cần nhận thức rằng tác động của AI không chỉ mang tính tích cực mà còn tiềm ẩn những thách thức nhất định đối với phương pháp giảng dạy. Việc phụ thuộc quá nhiều vào công nghệ có thể làm giảm vai trò tương tác trực tiếp giữa giảng viên và người học, trong khi đây vẫn là yếu tố quan trọng trong giáo dục. Bên cạnh đó, nếu không được sử dụng đúng cách, AI có thể dẫn đến tình trạng sao chép, thiếu sáng tạo hoặc lệ thuộc vào các công cụ hỗ trợ. Do đó, việc tích hợp AI vào phương pháp giảng dạy cần được thực hiện một cách có định hướng, đảm bảo sự cân bằng giữa yếu tố công nghệ và giá trị cốt lõi của giáo dục.

2.2. Thách thức trong ứng dụng trí tuệ nhân tạo vào giảng dạy

Mặc dù trí tuệ nhân tạo mang lại nhiều cơ hội đổi mới phương pháp giảng dạy, việc triển khai AI trong thực tiễn giáo dục vẫn đối mặt với không ít thách thức mang tính hệ thống và lâu dài. Trước hết, một trong những rào cản lớn nhất là năng lực công nghệ của đội ngũ giảng viên. Việc sử dụng hiệu quả các công cụ AI không chỉ đòi hỏi kiến thức chuyên môn mà còn yêu cầu kỹ năng số, khả năng khai thác dữ liệu và tư duy công nghệ. Tuy nhiên, trên thực tế, nhiều giảng viên vẫn chưa được trang bị đầy đủ những năng lực này, dẫn đến việc ứng dụng AI còn mang tính hình thức hoặc chưa phát huy được hiệu quả thực sự trong giảng dạy.

Bên cạnh đó, vấn đề phụ thuộc vào công nghệ cũng là một thách thức đáng lưu ý. Khi AI ngày càng tham gia sâu vào quá trình dạy và học, người

học có nguy cơ dựa dẫm vào các công cụ hỗ trợ mà thiếu đi sự chủ động trong tư duy và sáng tạo. Nếu không có định hướng đúng đắn, việc sử dụng AI có thể làm suy giảm năng lực tự học, khả năng phân tích và giải quyết vấn đề của người học – những yếu tố cốt lõi trong giáo dục hiện đại. Đồng thời, giảng viên cũng có thể bị lệ thuộc vào các hệ thống tự động hóa, làm giảm vai trò sư phạm và sự tương tác trực tiếp trong lớp học.

Một thách thức quan trọng khác liên quan đến vấn đề đạo đức và bảo mật dữ liệu trong môi trường giáo dục số. AI hoạt động dựa trên việc thu thập và phân tích dữ liệu lớn, trong đó bao gồm cả thông tin cá nhân và dữ liệu học tập của người học. Nếu không có cơ chế quản lý và bảo vệ phù hợp, những dữ liệu này có thể bị lạm dụng hoặc xâm phạm quyền riêng tư. Ngoài ra, việc sử dụng AI trong đánh giá học tập cũng đặt ra những câu hỏi về tính minh bạch, công bằng và độ tin cậy của các thuật toán.

Không thể không đề cập đến sự chênh lệch về điều kiện tiếp cận công nghệ giữa các cơ sở giáo dục và người học. Trong khi một số trường học có điều kiện đầu tư mạnh mẽ vào hạ tầng công nghệ và hệ thống AI, nhiều cơ sở khác vẫn còn hạn chế về thiết bị, đường truyền và nguồn lực tài chính. Điều này dẫn đến nguy cơ gia tăng khoảng cách số trong giáo dục, ảnh hưởng đến cơ hội học tập công bằng của người học ở các vùng, miền khác nhau.

Ngoài ra, việc tích hợp AI vào giảng dạy cũng đặt ra yêu cầu về sự thay đổi trong chương trình đào tạo và phương pháp quản lý giáo dục. Nếu chương trình học không được cập nhật kịp thời, thiếu tính linh hoạt và chưa gắn với công nghệ mới, thì việc ứng dụng AI sẽ khó đạt được hiệu quả mong muốn. Đồng thời, các cơ chế quản lý, kiểm định chất lượng và đánh giá trong giáo dục cũng cần được điều chỉnh để phù hợp với môi trường học tập có sự hỗ trợ của AI.

Tổng thể, những thách thức trong ứng dụng trí tuệ nhân tạo vào giảng dạy không chỉ đến từ yếu tố công nghệ mà còn liên quan đến con người, chính sách và hệ thống giáo dục. Do đó, để khai thác hiệu quả tiềm năng của AI, cần có cách tiếp cận toàn diện, kết hợp giữa nâng cao năng lực đội ngũ, hoàn thiện hạ tầng, xây dựng khung pháp lý và đổi mới tư duy giáo dục trong thời đại số.

2.3. Định hướng và giải pháp

Trước những cơ hội và thách thức mà trí tuệ nhân tạo mang lại, việc xây dựng các định hướng và giải pháp phù hợp nhằm phát huy hiệu quả ứng dụng AI trong giảng dạy là yêu cầu cấp thiết trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục hiện nay. Trước hết, cần xác định rõ rằng AI không thay thế vai trò của giảng viên mà đóng vai trò là công cụ hỗ trợ, góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy học. Do đó, định hướng quan trọng là phát triển mô hình giảng dạy kết hợp giữa yếu tố công nghệ và yếu tố sư phạm, trong đó giảng viên vẫn giữ vai trò trung tâm trong việc định hướng, tổ chức và kiểm soát quá trình học tập.

Một trong những giải pháp cốt lõi là nâng cao năng lực số cho đội ngũ giảng viên. Điều này không chỉ dừng lại ở việc đào tạo kỹ năng sử dụng các công cụ AI mà còn bao gồm việc phát triển tư duy công nghệ, khả năng thiết kế bài giảng tích hợp AI và kỹ năng khai thác dữ liệu học tập để cải thiện phương pháp giảng dạy. Các cơ sở giáo dục cần xây dựng chương trình bồi dưỡng thường xuyên, gắn với thực tiễn giảng dạy, nhằm giúp giảng viên thích ứng linh hoạt với sự thay đổi của công nghệ.

Song song với đó, việc đầu tư và hoàn thiện hạ tầng công nghệ là điều kiện tiên quyết để triển khai hiệu quả AI trong giáo dục. Hệ thống quản lý học tập (LMS), nền tảng học trực tuyến, cơ sở dữ liệu học tập và các công cụ AI cần được tích hợp đồng bộ, đảm bảo tính ổn định, bảo mật và khả năng mở rộng. Đồng thời, cần có chính sách hỗ trợ các cơ sở giáo dục còn hạn chế về nguồn lực nhằm thu hẹp khoảng cách số và đảm bảo cơ hội tiếp cận công nghệ cho mọi người học.

Một định hướng quan trọng khác là đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng cá thể hóa và phát triển năng lực người học. AI cần được khai thác như một công cụ để thiết kế các hoạt động học tập linh hoạt, phù hợp với nhu cầu và trình độ của từng cá nhân, thay vì chỉ sử dụng như phương tiện hỗ trợ truyền đạt kiến thức. Điều này đòi hỏi giảng viên phải chuyển từ cách dạy “truyền thụ” sang “tổ chức và hướng dẫn”, chú trọng phát triển kỹ năng tư duy, sáng tạo và giải quyết vấn đề cho người học.

Bên cạnh đó, cần xây dựng khung pháp lý và các nguyên tắc đạo đức trong việc sử dụng AI trong giáo dục. Các quy định liên quan đến bảo mật dữ liệu, quyền riêng tư, tính minh bạch của thuật toán và trách nhiệm của người sử dụng cần được ban hành và thực thi nghiêm túc. Điều này không chỉ đảm bảo an toàn cho người học mà còn tạo nền tảng vững chắc cho việc phát triển bền vững các ứng dụng AI trong giảng dạy.

Ngoài ra, việc tăng cường hợp tác giữa các cơ sở giáo dục, doanh nghiệp công nghệ và các tổ chức nghiên cứu cũng là một giải pháp quan trọng. Thông qua hợp tác, các cơ sở giáo dục có thể tiếp cận với các công nghệ tiên tiến, đồng thời

gắn kết hoạt động đào tạo với nhu cầu thực tiễn của xã hội. Đây cũng là cơ sở để thúc đẩy đổi mới sáng tạo trong giáo dục và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trong thời đại số.

III. KẾT LUẬN

Trí tuệ nhân tạo đang trở thành động lực quan trọng thúc đẩy đổi mới phương pháp giảng dạy trong thời đại số. Việc ứng dụng AI không chỉ nâng cao chất lượng dạy học mà còn góp phần hình thành môi trường giáo dục linh hoạt, hiện đại và lấy người học làm trung tâm. Tuy nhiên, để khai thác hiệu quả tiềm năng của AI, cần có chiến lược phù hợp và sự phối hợp chặt chẽ giữa các bên liên quan.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2022). *Chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*. Hà Nội.
- Thủ tướng Chính phủ Việt Nam. (2020). *Quyết định số 749/QĐ-TTg về Chương trình chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030*. Hà Nội.
- World Economic Forum. (2020). *Schools of the Future: Defining New Models of Education for the Fourth Industrial Revolution*. Geneva.